

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tractatvs De Officiis, Electionibvs, Dignitatibvs, Et
Beneficiis Ecclesiasticis**

Coras, Jean de

Colonia Agrippina, 1596

VD16 C 5049

4 De pensione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63394](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63394)

- bus comprehendere, gloss. §. si autem illi, de colla. in pragma. nec beneficijs permutari. gloss. §. item quod vniuersitates, eod. tit. Cum laicis committantur, Cle. quia contingit, §. vt autem, de relig. do. viceque tutorum gubernatores eorum locorum administrent, l. orphanotrophos, C. de epis. & cler. obstricti quotannis reddere rationem. d. §. vt autem. Ideoque non beneficium, sed officium habere dicatur, d. l. orphanotrophos. nisi tamen ecclesiastico beneficio vnita essent. ca. super eo, de præben. in 6. (vnita quippe res & addita, naturam eius cui adijcitur, redolet) l. prædijs, §. qui domum, ff. de leg. 3. l. si conuenerit, §. si nuda, ff. de pig. act. Aut religiosis personis deputata, eisdemque solita in titulum conferri. d. Cle. quia, §. præmissa. Sicuti sunt præceptoriarum † Rhodienses: que cum non nisi fratribus Hierosolymitanis, atque ita personis ecclesiasticis conferantur: capitulo dudum, de decis. Panormitanus in Rubri. de reg. beneficijs ecclesiastic. annumerari merito debet.
- 3 Barba. Cle. causam, de elect. Sed & de Hospitali † impetrans beneficium, mentionem facere debet. Feder. Senens. cons. 325. Cum eius expressio Papam retardare, aut saltem difficiliorem reddere possit. c. postulasti, de rescr. gloss. d. §. ite quod. Quod accipiendum est in literis † iustitię, in quibus patrimonium quoque exprimi debet. Feli. d. c. postulasti, colum. 2. nam secus in literis gratiæ. Cardi. & Imol. Cle. si de offi. ord. col. 16. de rescr. Fely. c. in nostra.

De pensione. CAP. IV.

SUMMARIA.

1 *Pensio an sit beneficium.*2 *Pen-*

- 2 Pensionarius ad quid tenetur.
- 3 Pensio beneficio non commutatur.
- 4 Pensio an nuptijs perdatur.
- 5 Pensio an exprimenda.
- 6 Pensionis finitio.
- 7 Pensionis moderata portio.
- 8 Motus proprius quando nihil operetur.
- 9 Pensionem quis constituat.
- 10 Pensio an quantitatiue imponenda.
- 11 Beneficium scindere ex causa licet.
- 12 Pensionis constituenda multiplex causa.
- 13 Pensio in fraudem praesumitur imposita.
- 14 Episcopo asserenti causam non creditur.
- 15 Patri testanti de meritis filij non statur.

Insuper nec t̄ pensio, beneficij nomine intelligitur. c. ad audientiam, 2. vbi Pan. de rescri. c. quamuis, de pr̄eb. in 6. Cum sit quid temporale, spiritualitatis nihil habens. Pan. d. c. ad audientiam. Cuius ideo laicus capax est. ca. possessiones, 16. q. 1. Vndè clericus t̄ qui ratione beneficij ad residentiam, d. l. ex tuæ, & c. fin. de cler. non resid. & ad officium, cap. fi. de resc. in 6. tenetur: propter pensionem tamen, ad neutrum obstringitur. d. c. possessiones, Gem. & alij. d. c. quamuis. nec p̄sionem t̄ beneficio permutare potest. glo. 3
 §. item quod vniuersitates, de colu. in pra. Cum sola beneficia, beneficij, & spiritualia, spiritualibus commutentur. c. fi. de re. permut. Et executor datus ad prouidendum de beneficio, pensionem constituere nequit. dict. c. quamuis. Et licet per contractum matrimonij t̄ vacet beneficia, c. 4
 3. c. diuersis, de Cle. coniug. non tamen amittitur pensio. Card. Cle. 1. §. eadem, d. sup. neg. Rip. ca. 2.

num. 128. de iud. Quod nō reciperem in pensione clerico assignata loco beneficij, vt sit hodie ex causa cessionis aut resignationis. Hiero. Gig. tra. pensio. q. 54. Cum per nuptias, clericatus nomen, & priuilegia, nisi duobus casibus clericus amittat. c. 1. de cleri. coniu. in 6. Et loco beneficij pensio subrogata beneficij naturam sapere debeat. l. si eum, §. qui iniuriarum, ff. si quis caut. Præterea potest sola voluntate, vt & alia quæuis res prophana, dimitti pensio. gloss. & Præpo. c. Agathosa, 27. qu. 2. Tametsi beneficio, sine autoritate superioris nemo cedat. cap. admonet, de renunc. Denique impetrans, licet de beneficio quantum-
 5 licet modico, mentionem facere teneatur: c. si proponente, de rescrip. c. si motu, de præb. in 6. pensionem tamen quæ beneficium non est, subijcere poterit, d. c. quamuis, nisi esset iure beneficij constituta, de persona in personam migrans. Rota decis. 210. in Ant. (Cuiusmodi tamen translationes, nisi in patria obedientiæ, hoc est in prouincia prouinciæ, Gallia non recipit. Philip. proba. d. §. item quod.) Aut nisi eam pensionem clericus in vim priorum literarū assequutus esset. d. ca. ad audientiam. potuisset enim eius expressio principem remorari, dict. c. postulasti, de rescript. & cum haberet impetrans ex primis literis beneficium, l. qui actionem, ff. de regu. iur. si eis renuntiauit, quia per eum stetit quominus haberet, censetur beneficium assequutus. l. iure ciuili, ff. de condit. & demon. Panor. d. cap. ad audientiam, 4. not. Amplius ipse puto, vbi impetrantur literæ iustitiæ, (quas alij in forma communi, alij in forma pauperum, alij in forma cum secundum vocant: Panor. d. c. postulasti, col. 2. pensionem perpetuò exprimendam. Confundentur hæ literæ,
 inopia

inopia impetrantis: cap. si pauper, de præb. in 6. quæ ex pensione cessat. Vnde potuit verisimiliter Papa, ea expressa à confessione retardari. dict. c. postulasti. Tamen si in literis gratiæ, quæ (cum ex mera principis liberalitate procedant) favorabiliores sunt: Fred. consil. 56. Fran. d. c. si pauper. Iure verius existimem, non teneri impetrantem pensionis mentionem facere. d. c. ad audientiam, & d. c. quamuis. At verò usus sanctissimè recepit, ut cum pensio ad vitam concedatur, loco quæ beneficij plerunque succedat: eius in literis, impetrantem semper oporteat meminisse. gloss. regu. cancel. 61. Gomef. in regu. de infir. refig. qu. 16. Est autem pensio † de qua agimus, moderata quædã ⁶ portio, ex redditibus beneficij, autoritate superioris, ad tempus separata, per modum quantitatis, & cum causa alteri assignata. Quæ diffinitio, ad pensionem quinque requiri demonstrat. Moderatam † imprimis portionem, ita scilicet, ut ea ⁷ soluta satis super sit fructuum, ad subministranda Titulario Clerico necessaria, c. vacante, in fi. de præb. Panor. cap. conquerente, de cler. non resid. iuraque episcopalia persoluenda, c. de monachis, de præben. Ne alioqui contingat, ecclesiam debitis seruitijs defraudari. c. suscepti, de præben. in extrauag. Ioan. 22. Ergo si immensa constituta fuerit pensio, ad quantitatem iure permissam reducenda erit. c. suggestum, de decim. c. quanto, de censib. Quæ videtur dimidia pars fructuum: d. ca. suscepti, §. in illis verò. Licet in Gallia, ultra tertiam partem non recipiatur. Rebuff. de pac. poss. nu. 116. Etiam (ut nuper plerisque licet reclamantibus respondi) si pensionem, summus pontifex motu proprio † imposuisset. Quãuis enim ⁸ vltronea hæc principis voluntas surreptionem tollat:

tollat:

tollat: c. si motu, de præb. in 6. Cle. si Romanus, eod. tit. & utrobique doctor. omnemq; taciturnitatem purget: Feli. ca. ad aures, col. 4. de rescr. nec quicquam tamen præter, aut contra verisimilem principis voluntatem, operatur. gloss. d. Cle. si Romanus. Atque ideo non in præiudicium tertij nempè rectoris grauati, Panormitanus capit. 1. col. 8. de iudic. & d. c. ad aures, col. 2. cum papa iuri alterius quantumlibet modico, gloss. c. cum olim, de consue. derogare velle non præsumatur. c. super eo, de offic. deleg. Et talis præsumitur papæ intentio, qualis de iure esse debet. c. causamq; & c. si quando, de rescript. Rursus, ad pensionem exigimus authoritatem superioris, c. nisi, §. quia igitur, de præben. Cle. 1. §. eadem, de suppl. neglig. nempe summi Pontificis: (de quo ambigendum non est, cum in beneficijs plenissimam liberriamq; habeat potestatem. c. 2. de præb. in 6. Cle. 1. in fin. vt lit. pend.) legati, Archiepiscopi, aut etiam Episcopi, c. nuper, vers. pen. de sent. excō. gloss. c. postulasti. de cler. excom. cum papa hanc facultatem peculiariter sibi non reseruauerit. Et quamuis in hoc regno, non ab altero quàm summo pontifice, pensiones constitutæ recipiantur. Rebuff. de pa. poss. numer. 105. Addimus deinde ad tempus, quoniã non perpetuò separatur pensio à beneficio, sed ad vitam tantum pensionarij. Doct. d. c. ad audiendam, de rescrip. Cuius morte, ad instar vsusfructus, l. antiquitas, C. de vsusfr. §. finitur, Instit. eod. titu. extinguitur. Vndè nec renunciari poterit, nisi Papa ius illam transferendi concessisset. Rot. decis. 210. in Ant. Nec tanquam vacans impetrari: licet in beneficijs cōtra, c. sanctorum, 70. di. c. 1. de capel. mona. quæ renunciantur, & cum vacant, impetrantur, alterique

con-

conferuntur. Ideoq; notius puto, quàm vt egeat probatione. Desideratur præterea vt per modum
 † quantitatis, pecuniæ numeratæ, puta frumenti, 10
 aut vini, non etiam per modum quotæ: vt detur
 scilicet tertia, quarta, aut alia pars reddituum,
 fiat pensionis constitutio. 10a. And. c. audiuius,
 col. 4. de collu. deteg. Ne alioqui sectio † benefi- 11
 cij inducatur, c. maioribus, de præbe. Feli. d. c. ad
 audientiam, col. 2. nisi summi pontificis, (qui vt
 diximus, ex sui ipsius lege omnia potest) d. cap. 2.
 de præb. in 6. auctoritate imponeretur, c. vacan-
 te, ca. maioribus, & c. cum causam, de præb. Cæ-
 terùm, ipse nulla ratione confirmari eam senten-
 tiam video. Quando verum non fit, ex constitu-
 tione quotæ diuidi beneficium. Quod tunc pro-
 priè scinditur, cum ex vno, duo efficiuntur. d. c.
 maioribus, & d. c. vacante. Pensio autem benefi-
 cium non est, d. c. quamuis, de præben. in 6. mor-
 tuoque pensionario, vsusfructus exemplo peri-
 mitur, vt diximus. Præterea cum pensionis im-
 positio non nisi ex causa permittatur: gloss. cap.
 prohibemus, de censib. nihil pugnat: siquidem
 scindere beneficia quoque ob causam liceat. cap.
 vacante, vbi Panor. gloss. d. c. maioribus. Causam
 autem in pensionis † constitutione, iustam & ho- 12
 nestam subesse oportet. Cle. 1. §. eadem, de supp.
 neg. gloss. d. c. prohibemus. Veluti bonum pacis,
 c. nisi essent, de præb. (qua ratione videmus, ex
 causa cessionis, inter litigatores, aut resignatio-
 nis, pensiones quotidie reseruari.) in signe homi-
 nis erga ecclesiam meritum, ca. per tuas, de don.
 excellens virtus, summaque doctrinæ peritia, c.
 de multa, de præbend. c. cum ex eo, de eccle. in 6.
 senectus, ægritudo, debilitas, aut alia pia causa.
 c. possessiones, 16. q. 1. Dec. conf. 436. Quæ si desit,
 nisi

- nisi à summo pontifice procedat, Feli. d. c. ad audientiam. inanis est constitutio. d. ca. i. gloss. d. c. prohibemus. Multo que magis, si in fraudem legis fiat, reijcietur. cap. extirpandę, §. si. de præbend. & dict. c. audiuius. Sicuti si assignaretur puero, aut alteri, beneficiorum incapaci. Panor. cap. conquerente, de cler. non resid. In fraudem autem pensionem constitutam semper præsumã, si non de causa appareat: Ancha. & Card. dict. §. fin. aded quidem, vt episcopo causam t̄ asserenti non credatur, Oldrad. consi. 226. qui factum libere facere non possit. l. si forte, vbi Bart. ff. de cast. pecul. Sicuti nec patri t̄ creditur (filio qui donauit) testãti filij merita præcessisse. Accurs. & cæteri: in l. si donatione, C. de coll. Cùm autem omnis actus ex causa permissus, causæ suæ commensurari debeat: capit. relatum, vers. licet, 2. de testa. l. magis puto, §. item Prætor, ff. de tutor. & curat. debet quoque pensio causæ respondere, vt non ex leui causa, grauis, & onerosa, cõstituatur. Oldrad. consi. 226. col. 4.

CAP. V.

De beneficijs curatis, simplicibus, electiuis, collatiuis, regularibus, secularibus, alijsque speciebus beneficiorum.

SUMMARI A.

- 1 Beneficium curatum, & simplex.
- 2 Beneficia duo, etiam simplicia, nemo tenet.
- 3 Beneficij verbo quando curatum veniat.
- 5 Dispensationes restringenda.
- 5 Regularia, & secularia beneficia.
- 6 Beneficia iure communi secularia.